

Starostwo Powiatowe w Ostrowie Mazowiecka (Wybrane materiały) (Sygn. 489)
Selected records of the County Starosty in Ostrów Mazowiecka
Kreishauptmannschaft Ostrów Mazowiecka
RG-15.600

United States Holocaust Memorial Museum Archives
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-9717
e-mail: reference@ushmm.org

Descriptive summary

Title: Starostwo Powiatowe w Ostrowie Mazowiecka (Wybrane materiały) (Sygn. 489)
Selected records of the County Starosty in Ostrów Mazowiecka
Kreishauptmannschaft Ostrów Mazowiecka

Dates: 1939-1945

Accession number: 2018.187.1

Creator: Starostwo Powiatowe Ostrów Mazowiecka

Extent: 3,701 digital images: PDF; 1,95 GB

Repository: United States Holocaust Memorial Museum Archives, 100 Raoul Wallenberg Place SW,
Washington, DC 20024-2126

Languages: German

Scope and content of collection

Circulars and ordinances of authorities, official correspondence, reports on activities, quota reports, sending people to work, minutes of meetings, materials on the population policy of the occupant, censuses, lists of employees of the office of the starost, materials on the Polish resistance movement, reports of gendarmerie, interrogation of Jews in cases of illegal border crossing, correspondence with the Judenrat from Wegrów, matter of control of correspondence, daily orders, certificates, receipts, documentation related to the implementation of the anti-Semitic exhibition entitled "Juedische Weltpest" and many other very important materials regarding every aspect of the population's life under German occupation, resistance, forced labor and the functioning of the office of the County Starost.

Administrative Information

Restrictions on access: No restrictions on access.

Restrictions on reproduction and use: Reproduction of more than 100 pages of copies of documents for researchers or other institutions requires a written permission of the General Director of the State Archives of the Republic of Poland. Publication of more than 10 complete documents in an individual work requires the written authorization of the General Director. The Museum may not publish any archival material obtained from the General Director, including specific archives under his control, on the Internet, the World Wide Web, or any other publicly accessible on-line network without the written permission of the General Director. Citation of the materials in any publication must refer to the Museum and the Polish State Archives and must include the name of the archival group and catalogue number of the originals.

Preferred citation: Preferred citation for USHMM archival collections; consult the USHMM website for guidance.

Acquisition information: Source of acquisition is the Archiwum Państwowe w Warszawie, Poland, Sygn. 489. The United States Holocaust Memorial Museum Archives received the filmed collection via the United States Holocaust Memorial Museum International Archival Programs Division in May 2018.

Existence and location of originals: Archiwum Państwowe w Warszawie

Processing history: Processed by Aleksandra Borecka, 2018. Finding aid formatted by Tia Smith, 2018.

System of arrangement

Arranged in nine series: 1. Office of the County District; 2. Security Police. District Department in Ostrów Mazowiecki; 3. Office of the Interior: Population and social welfare matters, Personnel Office, Propaganda; 4. Office of Police Matters; 5. Trusts; 6. Office of Food and Agriculture; 7. School Office; 8. Siedlce Labor Office. Branch of Ostrów; 9. The Management of the Union of Municipalities Ostrów Mazowiecka.

Indexing terms

Fischer, Alfred, 1910-1943.

World War 1939-1945--Atrocities--Poland.

Housing and health--Poland--Ostrów Mazowiecka--History--20th century.

Jewish councils--Poland--Ostrów Mazowiecka--History--20th century.

Forced labor--Poland--Ostrów Mazowiecka--History--20th century.

Police

Ostrów Mazowiecka (Poland : Powiat)

Treblinka (Poland)

Węgrów (Województwo Mazowieckie, Poland)

Wyszków (Poland)

Zegrze (Poland)

Poland--History--Occupation, 1939-1945.

Census.

Certificates.

Circulars.

Correspondence.
 Minutes.
 Posters.
 Reports.
 Statistics.

CONTAINER LIST

Nr teczki	Opis
Kreishauptmann (Starostwo Powiatowe)	
1	Veränderung und Verdeutschung von Ortsnamen Strassen und Kreisen (okólniki i rozporządzenia władz zwierzchnich); 1940 – 1944 Teczka
2	Einweisung von poln. Haefitlingen in das Zwangslager Treblinka, pismo gubernatora okręgu warszawskiego do starosty z 18.12.1943 r., k. 3
4	Deinstbesprechungen mit Gefolgschaftmitgliedor. Amtsleiterbesprechung (sprawozdania z działalności, protokoły kontyngentów, wysyłania ludności na roboty); 1941 – 1944 Teczka
5	Dienstversammlung der Kreishauptleute (rozporządzenia dzienne i wytyczne dla starostów dot. ściągania kontyngentów, wysyłanie ludności na roboty); 1942 – 1944 Teczka
6	Burgermeister – und Vogt – Versammlungen ab 1.04.1943 (porządek zebrań, listy obecności, protokoły); 1943 – 1944 Teczka
9	Regierungssitzung am 18. U. 19.06.1943 in Warschau, referat dotyczący walki z ruchem oporu, sprawozdanie niemieckiej propagandy, 1943, k. 18
16	1. Lagmberichte des Landrate in Ostrow fur d. M-te 09.1939 – 06.1940 2. Bericht and em Chef der Zivilverwaltung Sonderstab Sudostpreussen in Zichenau von 28.10.1939; 1939-1940 Teczka

17	Sprawozdanie starosty do Chef der Zivilverwaltung beim A.O.K. 3 w Zegrzu z 6.10.1939; 1939 Teczka
19	Lageberichte. Zweimonatsberichte an den Gouverneur in Warschau ab 1.10.1942 do 03.1944; 1942-1944 Teczka
20	Sprawozdanie miesięczne z: 1. Działalności magistratu m. Wyszaków – 01.1939 2. Gmin 01.1940 3. Urzędu finansowego 4. Kreislandwirt – 01.1940, niekompletne; 1939 – 1941 Teczka, j. pol.
21	Dwumiesięczne sprawozdanie do gubernatora warsz. za m-c kwiecień i maj z 3.06.1944; 1944 Teczka
22	Sprawozdanie starosty pow. w Łowiczu z 17.09.1941, dotyczy: struktury organizacyjnej i administracyjnej starostwa powiatowego, przesłane do wiadomości starosty w Ostrowi; 1941 Teczka
26	Behandlung der Verschlssachen (rozporządzenia szefa okręgu warszawskiego); 1940 – 1942 Teczka
27	Verschiedenes (m. in. sprawy kontaktów z burmistrzami i wójtami i spr. Organziacyjna); 1943 Teczka
29	Gemeindverband – Geheimsachen, dotyczy polityki ludnościowej Niemiec, 1943 Teczka, m. in. wyniki spisów ludności 1940, 43 okręgu warsz., k. 8
32	Aktenvermerke, sprawy plakatów rozlepianych przez ruch oporu oraz sprawy związane z wywozem drzewa, 1943, k. 6

35	Zesłania do obozu w Treblince – pisma szefa okr. warsz. z 6.03.1942 r. dot. zesłania ludzi z powiatu do Treblinki; 1942 Teczka
Sicherheitspolizei, Aussenstelle Ostrów (Policja bezpieczeństwa, wydz. Miejscowy Ostrów)	
43	Inteligenz (meldunki o sytuacji pow. Ostrów Maz. W 1939 r.); 1939 – 1940, k. 29 Teczka
46	Lista polskich pracowników starostwa przesłana do sprawdzenia w/wym. osób pod względem politycznym i szpiegowskim; 1941, k. 9 Teczka
48	Sprawozdanie z akcji przeciw polskiemu ruchowi oporu z dn. 28.05.1942 – lista zamkniętych zakładów i lokali, 1942 Teczka, k. 6
49	Meldunki żandarmerii o pożarach, podpaleniach, nielegalnym handlu, kłusownictwie i rozboju; 1942 – 1944 Teczka
50	Meldunki o kradzieżach, zaświadczenia, wnioski o zasiłki, raporty, raporty policji polskiej; 1942 – 1944 j. pol., teczka
Amt fur Innere Verwaltung (Urząd Spraw Wewnętrznych)	
57	Okólniki i rozporządzenia władz zwierzchnich dot. organizacji administracji; 1941 – 1944 Teczka
58	Amt Innere Verwaltung – Nerr Rechtsanwalt Lenz und Herr Reg. Ob. Sekr. Drollinger (pisma starosty w spr. kompetencji starosty i urzędów); 1943 Teczka
59	Struktura organizacyjna HAbt. Innere Verwaltung Krakau. Stm z 1.10.1942; 1942 Teczka 5

63	Verschiedenes (m. in. obsada personalna niem. Urzędów w Ostrowi M. placówek NSDAP na terenie okręgu warsz., oraz na szczeblu centralnym GG, Wehrmachtu w Ostrowi, liczby mieszkańców powiatu; 1942 Teczka
64	„Taschenbuch fur Verwaltungsbesmte fur GG” – dane z powiatu Ostrów, zarządzenia i korespondencja; 1942 Teczka
68	Hoheitsgelegenheiten. Zollbehandlung von Waren. Richtlinien ueber verzollen von Waren, m. in. protokoły przesłuchania 5 Żydów podejrzanych o nielegalne przekroczenie granicy z ZSRR, 1940-1941 Teczka, k. 16
69	Hoheitszeichen, Wappen, Siegel, Amtsschilder (okólniki władz zwierzchnich); 1940 – 1943 Teczka
70	Beschaffung von Juden. Liquidierung von Juden (korespondencja z Judenratem z Wegrowa, listy imienne); 1942 – 1943 Teczka
73	Kwestia wymiany obywateli z państw północnej, środkowej i południowej Ameryki – pismo Amt f. Innere Verwaltung; 1942 Teczka
75	Dienstbesprechungen (raporty służbowe dot. urzędników starostwa); 1940 – 1942 Teczka
77	Landarbeiter – Erfassung-Grossaktion 1942, wykazy kontyngentów, robotników wysyłanych na roboty, 1942 Teczka, k. 44
78	Landarbeiter – Erfassungsaktion, Januar-Maerz 1943 und spaeter, meldunki z przeprowadzonej akcji, dane statystyczne poboru siły roboczej z pow. Ostrów, 1943 Teczka, druk: Behoerdliche Beorderung, k. 27

80	Zabezpieczenie akcji żniwnej, środki zaradcze przeciw polskiemu ruchowi oporu – korespondencja, wytyczne, 1941 Teczka, k. 2
100	Der Abwsheneuftrage (sprawy kontyngentów – przyjmowanie pracowników, prowadzenie tajnej korespondencji – wytyczne i zarządzenia); 1940 – 1942 Teczka
101	Verschlusschenanweisung (okólniki dot. Abwehrbeauftragte, dot. kontroli korespondencji, przesyłek pocztowych, odwiedzin, kontroli celnych, funkcjonowania administracji i zobowiązania personelu); 1942 – 1944 Teczka
102	Rozkazy Oberfeldkommandantur 225 – Warschau – m. in. wyroki, rozkazy dzienne, poszukiwania zaginionych 1942 – 1944 Teczka
103	Rozkazy dzienne Ortskommandantur II(910); 1942 – 1943 Teczka
104	Rozkazy dzienne Oberfeldkommandantur Warschau Abt. In z dn. 4.01.1943 i 5.01.1943; 1943 Teczka
111	Wykaz urzędów niem. W powiecie Ostrów oraz pisma w spr. stacjonowania garnizonów w Ostrowi i Wyszku; 1941 – 1944 Teczka
112	Ablagen – zaświadczenia, pokwitowania, meldunek żandarmerii o akcjach sabotażowych, 1943 Teczka, k. 10
122	Bekämpfung d. Banden (doniesienia o działalności grup partyzanckich, akcjach sabotażowych, napadach, zestawienia); 1942 – 1943 Teczka, m. in. obwieszczenia do ludzi w starostwie – obowiązek meldowania o podejrzanych sprawach, maszynopis

123	Raubueberfaelle Anfang November 1943 do maja 1944, meldunki dzienne żandarmerii o działalności ruchu oporu oraz sprawozdania dot. zakłócenia pracy administracji w związku z akcjami sabotażowymi, zamachami, 1943-1944 Teczka
126	Sprawozdania szefa okręgu w Warszawie do rządu GG z miesiąc czerwiec 1941 z 12.07.1941; 1941 Teczka
127	Sprawozdanie z 12.1940, 1941 (podkładki do sprawozdań m-cznych starosty, sprawozdania m-czne poszczególnych urzędów, niekompletne); 1939 – 1941 Teczka
128	Sprawozdania z pow. Ostrów za m-ce maj 1942, poszczególnych urzędów, niekompletne; 1942 Teczka
129	Berichte am die Regierung des Generalgouvernements. Berichterstattung uber die Starung der offentlechen Verwaltung durch Uberfalle, Sabotageskte usw. (miesięczne); 1943 – 1944 Teczka
130	Berichte an den Gouverneur Warschau – meldunki starosty o zamachach zbrojnych, akcjach sabotażowych, pożarach, zestawienia dzienne, 1943 Teczka, k. 18
131	Amtsleiterberichte. Amt Innere Verwaltung (dwumiesięczne z pow. Ostrów, niekompletne); 1943 – 1944 Teczka
132	Miesięczne sprawozdania pełnomocnika w Ostrowi M. Jana Olejarskiego z administracji nieruchomości za m-ce marzec 1943; 1943 Teczka
133	Monatsberichte an die Regierung des GG (sprawozdania starosty przesłane do W-wy oraz pojedyncze sprawozdania gubernatora Fischera za 6- 7- 1942 oraz 8- 9 – 1942 – kierowane do Krakowa; 1942 – 1943

	Teczka, włączone do sprawozdań Fischera
134	Berichte d. Gouverneura in Warschau an die Regierung; 1942 – 1944 Teczka, włączone do sprawozdań Fischera
	Amt fuer Innere Verwaltung – Bevolverungswesen unf Fuersorge (Urząd Spraw Wewnętrznych – sprawy ludnościowe i opieki społecznej)
140	Bevölkerungsstatistiken, Einwohnerzahlen (spisy ludności w powiecie); 1943 Teczka
	Amt fuer Innere Verwaltung – Personalamt (Urząd Spraw Wewnętrznych – Urząd Personalny)
147	Geschäftsvertelilungsplan des Distrikts Warschau Generalgouvernement (zarządzenia i okólniki władz zwierzchnich dot. struktury organizacyjnej, obsady personalnej rządu GG okręgu warszawskiego, starostw powiatowych); 1939 – 1943 Teczka
148	Geschäftsverteilungsplan das Kreishauptmannschaft Ostrów (plan administracji starostw, zmiany personelne); 1940 – 1944 Teczka, m. in. lista imienna niem. Pracowników starostwa
150	Sprawy personalne i organizacyjne: - Organizacja Głównego Wydz. Spraw Wewn. - stan personalny starostwa Ostrów – wykazy urzędników, zaświadczenia; 1941 – 1944 Teczka
151	Obsada personalna Kreishauptmannschaft Ostrów oraz zarządzenia starosty w sprawie przepisów organizacyjnych dla urzędników; 1941 Teczka
167	Aufstellung des Personals Deutsches und Nichtdeutsches (m. in. struktura organizacyjna Kreishautmannschaft Ostrów); 1940 -1 943
170	Wehnungsbeschaffung und Gefolgschaftsbetresung (m. in. korespondencja starosty z komendantem obozu pracy w Treblince dot. wykonania mebli); 1941 – 1944

	Teczka
176	Wykazy imienne pracowników Kreishauptmannschaft Ostrów; 1941 – 1942 Teczka
177	Obsada personalna starostw powiatowych w okręgu warsz. – rozdzielnik rządu GG; 1941 Teczka
	Amt fuer Innere Verwaltung – Propaganda (Urząd Spraw Wewnętrznych. Propaganda)
412	Realizacja antyżydowskiej wystawy „Juedische Weltpest” w powiatach, m. in. rachunki; 1944 Teczka, druk: wskazówki dot. urządzania wystawy „Światowa zaraz żydowska”, k. 96
	Amt fuer Polizeianglegenheiten (Urząd Spraw Podlegających Policji)
477	Polizeiliche Anerdnungen (m. in. organizacja żandarmerii w GG, zarządzenia policyjne starosty); 1940 – 1944 Teczka
478	Geheimsachen (dot. walki z nielegalnym handlu, rozmieszczenia posterunków policji); 1942
479	Batr. Den unerlaubten Grenzübertritt und Russlanddruckkehrer (dot. m. in. powrotu Niemców z terenów ZSRR i wprowadzenia środków zaradczych przeciwko nielegalnemu przekroczeniu granicy); 1939 – 1940 Teczka
480	Pobór Niemców do obowiązkowej służby policyjnej w Gen. Gub. – okólników i rozporządzenia rządu GG; 1942 Teczka, druk: Vererdnungsblatt fur das GG – Polizeivererdnung 1942
481	Verschiedenes (rozporządzenia dot. organizacji i kompetencji władz policyjnych na terenie okręgu powiatu); 1942 – 1944 Teczka
484	Sprawy związane z obowiązkiem służby policyjnej; 1942 – 1944

	Teczka, druki
486	Arbeitslager und Lagerschutz in Distrikt Warschau (pisma szefa okręgu i żandarmerii); 1941 – 1943 Teczka
527	Widerstandbewegung – meldunek o akcji sabotażu, 1942 Teczka, k. 3
	Treuhandwesen (Sprawy Powiernictwa)
546	Nowe rozporządzenie administracyjne w sprawie zarządu dóbr żydowskich – okólnik Abteilung Innere Verwaltung, 1942 Teczka, k. 2
547	Verwaltung und Verwaltung juedischen Vermoegens – wytyczne dotyczące przejęcia majątku żydowskiego, 1943 Teczka, k. 6
548	Konfiskata zakładów gospodarczych – zarządzenie o ustanowieniu Pełnomocnika do spraw zarządu dóbr żydowskich przy szefie okręgu i starostach, 1940 Teczka, k. 15
549	Wykaz zakładów przemysłowych w pow. Ostrów, bilans działalności Treuhaendler, m. in. okólnik o przejęciu opuszczonych majątków z 25.04.1940, 1940-1942 Teczka, m. in. okólniki o przyjęciu opuszczonych majątków z 25.04.1940 r., k. 5
550	Nadzór nad działalnością powierników mienia żydowskiego – sprawozdanie z działalności w 1940 r. Wykaz zakładów znajdujących się pod opieką powierników w okręgu warszawskim, 1940-941 Teczka, k. 73
551	Sprawy zakładów przem. W pow. Ostrów, które nie zostały objęte przez powierników mienia żydowskiego, korespondencja powiernika z Amt Fuer Innere Verwaltung, wykaz zakładów przem. w okręgu warszawskim, 1941 Teczka, k. 15

552	Sprawozdanie z działalności powierników mienia żydowskiego w pow. Ostrów M. za okres 15 II – 31 III 1940; 1940 Teczka
	Amt fuer Ernaehrung und Landwirtschaft (Urząd Wyżywienia i Rolnictwa)
569	Meldunki dzienne żandarmerii o działalności ruchu oporu; 1941 – 1944 Teczka, m. in. listy prac Zellgrammschutz, plan etatów w Kreisagrarburs – 1944
573	Meldunki żandarmerii o działalności ruchu oporu – sprawozdanie za okres 11.41 – 12.43; 1942 – 1943 Teczka
660	Geheimsachen (dot. akcji sabotażowych, rozbojów, fałszowania kart żywnościowych, rejestracja bydła), 1942-1943 Teczka, druki, k. 28
	Schulamt (Urząd Szkolny)
682	Ukrainische, russische und juedische Schulen (rozporządzenie szefa okręgu w spr. powołania ukraińskich, żyd. i ros. Szkół, przepisy dot. programu nauczania, 1939-1940 Teczka, k. 20
	Arbeitsamt Siedlce. Nebenstelle Ostrów (Urząd Pracy Siedlce. Filia Ostrów)
827	Sprawy robotników – przydziały, skierowania do pracy, korespondencja z różnymi urzędami, także w sprawie sankcji wobec opornych, 1940-1944 Teczka, k. 268
	Verwaltung des Gemeindeverbandes Ostrów (Zarząd Związku Gmin Ostrów Mazowiecka)
887	Obwieszczenia o wyrokach śmierci zakładników polskich z powiatu Ostrów; 1943-1944 Teczka, 3 plakaty